

Flera har ju tagit något steg mot självhushållning, andra är rätt hardcore och gör jättemycket själva. I min värld måste finnas en bästa (eller i alla fall bra mycket bättre) väg till oberoende och självhushållning jämfört med andra vägar. Som exempel på vad jag menar är det rimligen effektivare att på den markplätt man skaffat lägga ned kraft på att få till odling av potatis och lök samt köpa vagnshjul än att köpa dessa för att istället lägga sin tid på att plantera träd för tillverka egna vagnshjul - om syftet är att maximera sitt oberoende med minimal insats.

Jag är sugen på att komma på principerna för effektivt ökat oberoende, alltså ökad förmåga att klara sig själv. Det finns förstås massor av steg mellan att å ena sidan bo på landet och i alla avseenden vara helt självförsörjande och å andra sidan att bo i en lägenhet i en förort utan kollektivtrafik med direktverkande el och dålig isolering. Båda dessa ytterligheter är i mina ögon orimliga men, oavsett utgångspunkt; var börjar man, vilka är stegen man bör ta, i vilken ordning ska man ta dem och hur kommer man från ett steg till nästa?

Jag är sådan att jag måste ha en plan innan jag gör något. Det är förstås inte sant i alla sammanhang men utan plan blir det ofta ingenting av någonting eller så blir det väldigt fel eller dåligt. Jag vet inte hur många grejer jag gett mig på genom att bara börja som sedan blivit.... Skit... Sneda och vinda burar till barnens kaniner, renoverade tak som inte passat på byggnaden, gett mig in för att röja i ett ungskogsbestånd och röjt ned omkring mig så det knappt går att komma därifrån. Ja, ni fattar kanske. Ibland tänker jag istället efter innan jag börjar och då kan det bli ganska bra.

Jag har börjat fundera på varför jag vill göra mig mer oberoende, det tänker jag på i tråden <http://www.alternativ.nu/index.php?topic=128109.0> som då och då fylls på med något nytt. Det är väl i och för sig bra men bara motiv räcker inte, nu vill jag börja ta reda på hur jag ska göra.

Frågan är: För den som stegvis vill öka sitt oberoende och sin självförsörjningsgrad; hur gör man lämpligen det och i vilken ordning och vad kräver det?

Det finns förstås olika förutsättningar och jag hoppas få hjälp att fylla på med idéer som spinner vidare på tidigare inlägg. Kanske kan man sammanställa det någonstans (handboken?) som en slags arbetsbeskrivning/planering för den blivande självhushållaren?

Själv ser jag några klart olika exempel på startpunkter:

- Lägenhetsboende - vad kan man göra där och i vilken ordning gör man vad?
- Villa med liten tomt och kommunalt VA - vad och ordning?
- Hus med större tomt i ren lansbygd, eget VA och tillgång till el.
- Lantbruksfastighet med skog, åkrar och uthus, eget allt (förutom möjligen el).

Min tanke är alltså att försöka hitta vilka 80% man ska koncentrera sig på först om 80-20-principen gäller även här. Att kunna uppnå 80% självförsörjning med 20% av det arbete som krävs för 100% självförsörjning alltså - var börjar jag?

=====8<-----

Och oavsett boendesituation kan man odla och ha smådjur. Kanin är lättaste för lägenhetsägaren. Har man villa kan man även ha fjäderfän.

Maten. Det är det enklaste sättet (och det som påverkar "hela livet") att påbörja sin självhushållningsbana. Gräv där du står. Skaffa dig erfarenheter. PRAKTISKA erfarenheter.

Uttrycket "pick the low-hanging fruit" passar bra här. Börja med det som är lättast, sen kan du gradvis försöka nå frukterna där högst upp i trädet. :)

Från min egen självhushållarvardag: Jag har satsat på mat först och främst. Just nu alla slags grönsaker, frukt och bär, plus ätbart ogräs och sånt som går att plocka i skogen. Det är bra bär- och svampmarker här. Nästa steg är höns, möjligen kaniner (men vet inte om jag klarar att slakta). Större djur kan jag inte ha här - villa på landet, drygt 3000 kvm tomt. Jag skulle kunna fiska, här finns flera insjöar och även om jag inte har fiskerätt så kostar fiskekortet bara en symbolisk summa. Men jag får aldrig upp något, så det blir inte mycket till självförsörjning där... :-[Annars är fisk ett helt realistiskt alternativ här. Bin skulle nog fungera bra också.

Med såpass lite mark får jag välja att antingen äta mestadels vegetariskt eller att köpa kött. Jag har valt att äta mycket veg, men att köpa en del kött från alternativare i närheten.

Ved har jag tillräckligt för att stödela i braskaminen och minska pelletsåtgången. När den stora köksrenoveringen kommer igång så ska jag sätta in en vedspis, dels för att ytterligare minska pelletsåtgången, dels som mat-och-värmeförsäkring när strömmen går. Veden bör räcka till en del vedspiseldning också. Här finns också ved att köpa i närheten.

En del mat och ved blev alltså mitt förstahandsval. Eget vatten har jag i brunnen och eget avlopp (trekammerbrunn). Bodde jag på ett torrare ställe skulle jag satsa på att ta vara på grävatten till trädgården. Nu bor jag i Boråstrakten - 'nuf said... ::)

Jag tar också vara på ull som ska slängas (flera grannar med får) och tillverkar en del kläder. Skräpull funkar bra som marktäckning i trädgården. Att ullhantverka är jätteroligt, men tar tid. Samma sak med en massa andra hantverk - det är roligt, det är viktigt att lära sig och lära ut teknikerna, men det tar en himla tid. Som pyssel en vinterkväll är det dock oslagbart! :D

Men sen kan man tänka bort "själv" och fokusera på "hushållande" och då kommer annat in i bilden. Bygga upp goda relationer med grannarna för att byta tjänster och grejer. Alla kan och behöver inte göra allt själv, men inom en by kan man göra mycket och det behöver inte vara så märkvärdigt. Ett lass gödsel mot en korg med grönsaker, en kasse ull mot barnpassning...

När det gäller pryttlar och grejer kan det vara smartare att hitta den bästa loppisen i närheten i stället för att tillverka en massa själv. Det finns oändligt med önskade grejer i prima skick att hämta för en spottstyver på loppis. Antagligen är det smartare att ta vara på dem och minska sopberget istf att försöka göra allt själv.

Så: om du behöver planer (slumpvis ordning)

- A) lär dig odla grönsaker mm OCH hur man tar vara på dem så du har mat utanför odlingssäsongen.
- B) se till att skaffa ett hus som går att värma med ved och att du kan fixa åtminstone en del av veden själv
- C) skaffa smådjur som höns, kaniner, bin
- D) kolla möjligheten att fiska
- E) kolla möjligheter att ta vara på andras överskott och använda det, oavsett om det är grannfårens ull eller köksredskap från loppis
- F) räkna på lönearbete vs hemarbete. Kan du t.ex. ordna såpass mycket egen mat att du kan gå ned lite i arbetstid?

Lite tankar om att odla mat, utifrån min egen situation som är din punkt 3 ovan, "Hus med större tomt i ren landsbygd, eget VA och tillgång till el".

Den första utgångspunkten, alltid är: *odla sånt som din familj tycker om att äta!*. Fullkomligt meningslöst att odla kilovis med bondbönor om alla tycker de smakar blåää.

Gör en lista: Vad tycker vi om att äta. Nästa lista: Vad vill vi prova på och se om vi tycker om.

Sedan: vilka är förutsättningarna i form av utrymme, tid och klimat? Intensivodla mindre ytor för hand (mitt val) eller större ytor med maskinkraft (jordfräs, traktor, häst)? Lägga en stor del av fritiden delar av året på att odla? Vilka tillgångar finns i närheten - gödsel, halm till marktäckning etc. Är jorden bra eller behövs det mycket tid och kraft till jordförbättring? Alla jordar kan bli odlingsbara, men det kan ta sin tid. I värsta fall kör man pallkragar med gödsel och köpejord. Soliga lägen eller mycket skugga och kan man isåfall göra något åt skuggan - ta bort träd, t.ex.? Vill vi mecka med förodling, växthus och andra säsongsförlängande tekniker eller bara slänga frön i jorden? Torrt eller vått? Behöver vi fixa med dränering eller bevattningsmöjligheter?

Någonstans här börjar det utkristallisera sig en stomme till vad som är realistiskt. Börja så smått med något lätt och sen ökar man på vartefter man har tid och råd.

Mina förstahandsval:

Bärbuskar och **rabarber**. Lättskött och ger en massa godis tillbaka. Frukträd är lite mera pyssligt, men är bra på sikt.

Potatis: är billigt att köpa, men det kan vara svårt att hitta ekologisk. Mycket lättodlat om man inte har problem med potatisbladmögel - isåfall nöjer man sig med tidiga sorter.

Jordgubbar är pyssligt men gott! Några plantor kan man alltid klämma in någonstans för att kunna plocka sig några gubbar under sommaren.

Rotfrukter: finns ju massor att välja på. Favoriterna här är morötter och majrovor. Palsternackor kan delvis användas som potatis och har fördelen att kunna stå kvar i landet över vintern. Rödbetor är mer än bara inlagda till pytt-i-panna, men alla gillar dem inte.

Ärter: sockerärter sår man tidigt och äter som godis under sommaren. Finns massvis med andra sorters ärter också, både att äta färska och att torka.

Lök: sättlök pillrar man ned i jorden tidigt på våren. Vi äter upp de flesta som färsklökar under sommaren, resten får mogna och räcker en bit in på vintern. Gullök, rödlök, schalotten - man tar det man gillar.

Andrahandsval

Bönor är lite kinkiga med värme. Lyckas man väl få dem att gro brukar de funka bra. Finns nog nästan oändligt med sorter - jag odlar vaxbönor som vi mestadels äter upp under sommaren, rosenbönor som går bra att frysa, borlottibönor att torka till soppor. Gillar man bönor är det en utmärkt gröda att lägga i förråd - lätta att torka och ger bra protein.

Bondbönor: extremt lättodlade, jag tycker de är jättegodas, andra hatar dem. Så några stycken och prova!

Sommarsquash: kräver också värme och oftast förkultivering, men är lätt i övrigt. En eller två plantor räcker långt! Sen kan man så vintersquash och pumpor att ha under höst och vinter. Tar mycket plats i odlingarna, men är gott. Fröna rostar man - rena godiset!

Kål av alla slag är gott och nyttigt (min favorit är broccoli) men svåroddat eftersom det finns mängder av insekter som äälskar kål! Kräver pyssel och skydd, men har man tid och lust så får man mycket mat av det. Surkål av egen vitkål är svårslagen höstmat :)

Tomater om man har en solig läplats eller växthus. Jag lyckas aldrig nåt vidare med dem... :P

Har säkert glömt något men hursomhelst: en första prova på-odling skulle kunna vara sockerärter, lök, morötter, ett par tomatplantor, en eller två squash, ett litet potatisland och ett litet jordgubbsland. Så ser man vad som funkar. Några kryddväxter i kruka är inte heller fel, eller så gör man ett litet kryddland på en solig och inte för fuktig plats. Sen utökar man vartefter. Lite i taget brukar vara bäst...

<http://elins-tradgard.blogspot.se/search/label/k%C3%B6kstr%C3%A4dg%C3%A5rd>